

Bölüm 5: Dizgi Algoritmaları

Algoritmalar

Dizgi Ayırıştırma (Parsing) Algoritmaları

- Düzenli İfadeler (Regular Expressions)
  - Bir arama örüntüsünü tanımlayan karakter dizisi,
  - Belirli bir örüntüye uyan tüm dizgileri bulmak için kullanılır
- Sonlu Durum Makineleri (Finite State Machines - FSM)
  - Dizgi içindeki örüntüleri tanımak için kullanılan hesaplama modelleri,
  - Belirli bir girdi dizisindeki geçişlerin durumlarını izleyen bir otomat,
  - Karmaşık ayırıştırma ve analiz işlemlerinde kullanılır.

Düzenli İfadeler (Regular Expressions)

- Düzenli ifadeler, metinlerde belirli örüntüleri tanımlamak ve bu örüntülere uyan kısımları eşleştirmek için kullanılır.
- Metin manipülasyonlarını gerçekleştirmek için yaygın kullanılır.
- Karmaşık metin işlemlerini otomatikleştirir.

Temel Operatörler ve Kavramlar

- `.`: Herhangi bir tek karakteri temsil eder.
- `*`: Önceki karakterin sıfır veya daha fazla tekrarını temsil eder.
- `+`: Önceki karakterin bir veya daha fazla tekrarını temsil eder.
- `?`: Önceki karakterin sıfır veya bir kez tekrarını temsil eder.
- `[ ]`: Belirli karakterlerin bir kümesini temsil eder.
- `^`: Belirtilen örüntünün dizginin başında olmasını sağlar.
- `$`: Belirtilen örüntünün dizginin sonunda olmasını sağlar.
- `( )`: Örüntülerin gruplandırılmasını sağlar ve alt ifadeleri tanımlar.

Karmaşık Operatörler ve Kavramlar

- { }: Belirli bir sayıda tekrarın belirtilmesini sağlar.
- |: Alternatif örüntüler arasında seçim yapmayı sağlar.
- \b: Kelimenin başı veya sonu gibi belirli sınırları tanımlar.
- \d: Bir rakamı tanımlar.
- \w: Bir kelimeyi tanımlar.
- \s: Boşluk karakterini tanımlar.

Düzenli İfadelerin Temelleri

- Karakter ve Metin Eşleşmesi:
  - a: Tek bir 'a' karakteriyle eşleşir.
  - abc: "abc" ile tam olarak eşleşir.
- Özel Karakterler:
  - .: Yeni satır hariç herhangi bir karakterle eşleşir.
  - \d: Bir rakam ile eşleşir (0-9).
  - \w: Bir kelime ile eşleşir (alfanümerik + alt çizgi).
  - \s: Bir boşluk ile eşleşir (boşluk, tab, yeni satır vb.).

Düzenli İfade Karakter Sınıfları

- Karakter Sınıfları:
  - [abc]: 'a', 'b' veya 'c' karakterlerinden biriyle eşleşir.
  - [a-z]: Küçük harflerden herhangi biriyle eşleşir.
  - [A-Z]: Büyük harflerden herhangi biriyle eşleşir.
  - [0-9]: Rakamlarla eşleşir.
- Tümleyen Karakter Sınıfları:
  - [^abc]: 'a', 'b' veya 'c' dışındaki herhangi bir karakterle eşleşir.
  - [^0-9]: Rakamlar dışındaki herhangi bir karakterle eşleşir.

Yinelenen Karakter ve Sayılar

- a^* : Sıfır veya daha fazla 'a' karakteriyle eşleşir.
- a^+ : Bir veya daha fazla 'a' karakteriyle eşleşir.
- $a^?$: Sıfır veya bir 'a' karakteriyle eşleşir.
- $a\{3\}$: Tam olarak üç 'a' karakteriyle eşleşir.
- $a\{2,4\}$: İki ile dört arasında 'a' karakteriyle eşleşir.

Gruplama

- (abc) : "abc" ile tam olarak eşleşir ve gruplar.
- $(a|b|c)$: 'a', 'b' veya 'c' karakterleriyle eşleşir ve gruplar.

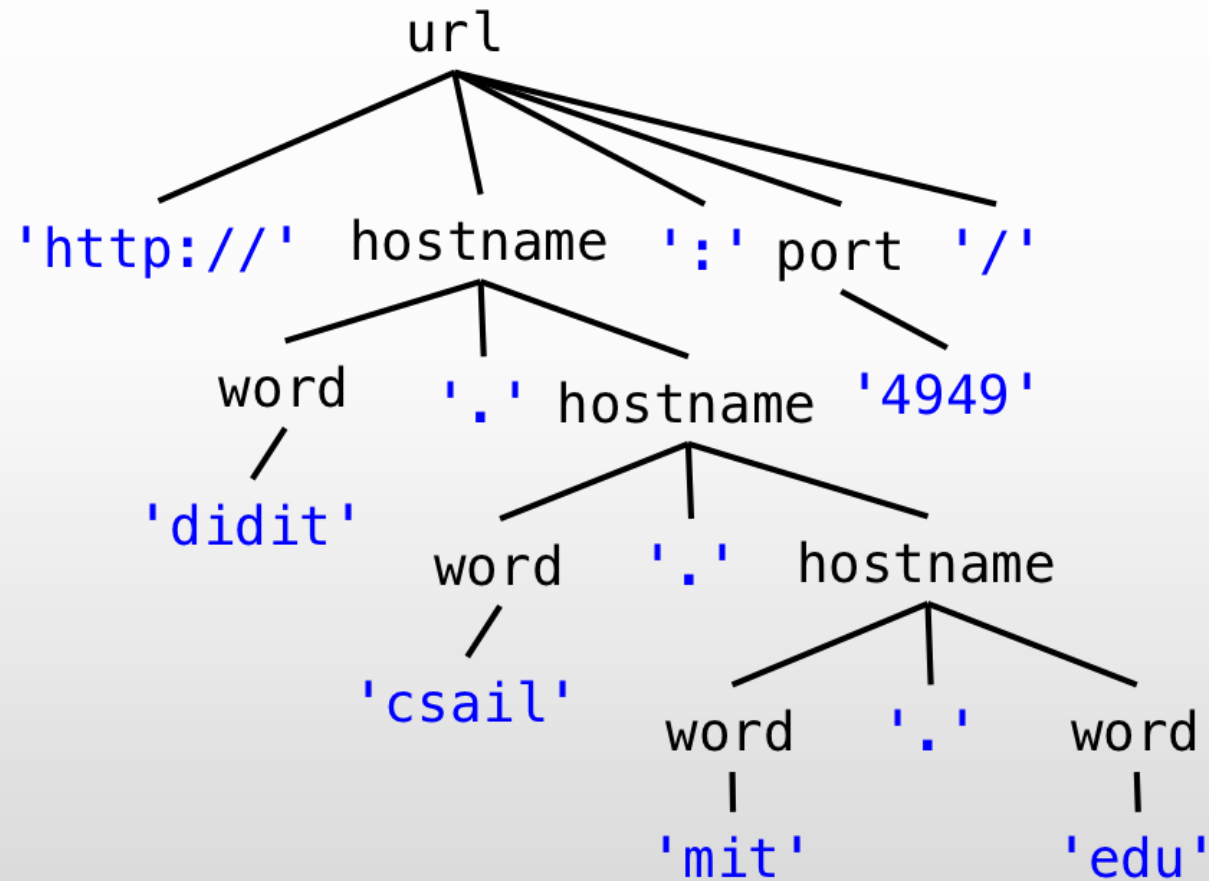

Lookahead ve Lookbehind

- $a(?=b)$: 'a' karakteri, 'b' karakterinden önce gelirse eşleşir.
- $a(?!b)$: 'a' karakteri, 'b' karakterinden önce gelmezse eşleşir.
- $(?<=b)a$: 'a' karakteri, 'b' karakterinden sonra gelirse eşleşir.
- $(?<!b)a$: 'a' karakteri, 'b' karakterinden sonra gelmezse eşleşir.

Düzenli İfadeler (Regular Expressions)

Örnek

- E-posta Doğrulama:
  - `^[a-zA-Z0-9._%+-]+@[a-zA-Z0-9.-]+\.[a-zA-Z]{2,}$`
- Telefon Numarası:
  - `^(\\+\\d{1,3}[- ]?)?\\d{10}$`
- URL:
  - `^https?:\\/\\/[^\\s/$.?#].[^\\s]*$`

Sonlu Durum Makineleri (Finite State Machines)

- Bir dizgiyi işlemek için kullanılan matematiksel modeldir.
- Bir durum kümesi;
  - başlangıç durumu,
  - girdi alfabesi ve
  - durumlar arasındaki geçişlerin kümesinden oluşur.
- Basit ve anlaşılması kolay bir modeldir.
- Karmaşık dizgi analizi problemlerini ele alabilir.

Temel Bileşenler

- Durumlar (*States*):
  - Makinenin bulunabileceği farklı durumlar.
- Alfabe (*Alphabet*):
  - FSM'nin kabul ettiği girdi sembolleri kümesi.
- Başlangıç Durumu (*Start State*):
  - İşleme başlamak için seçilen durum.
- Geçişler (*Transitions*):
  - Girdiye göre durumlar arasındaki geçişler.
- Son Durum (*Final States*):
  - Dizgi işlendiğinde olunabilecek son durumlar.

FSM Türleri

- *Deterministic Finite Automaton (DFA):*
  - Her durum ve girdi sembolü çifti için yalnızca bir geçiş tanımlıdır.
- *Non-Deterministic Finite Automaton (NFA):*
  - Bir durum ve girdi sembolü çifti için birden fazla geçiş tanımlıdır.
- *Epsilon-NFA (ϵ -NFA):*
  - Boş geçişlerin (epsilon geçişleri) mümkün olduğu NFA türü.

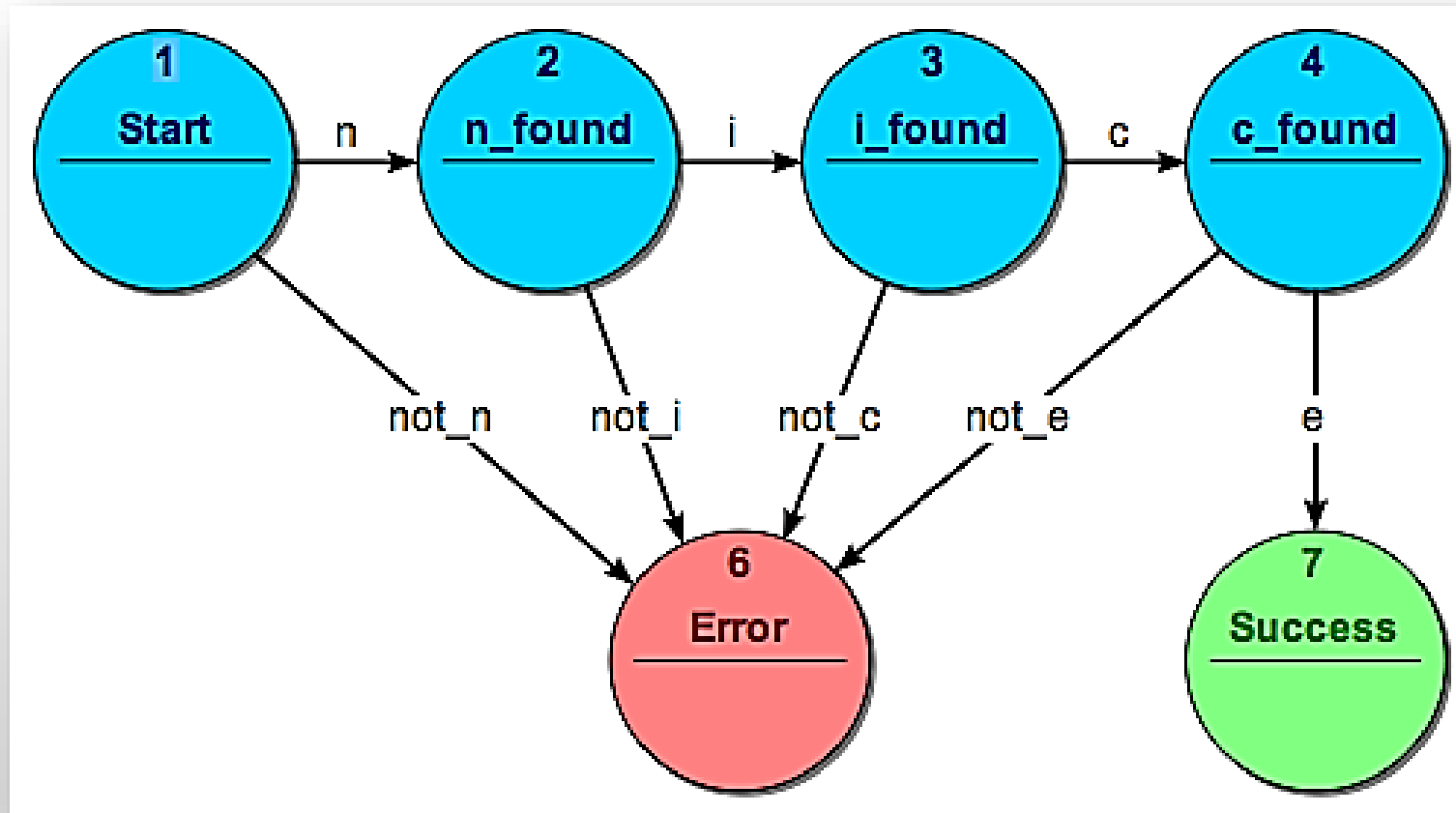

Kullanımı

- Başlangıç durumuna geçiş.
- Her bir karakter için durumların güncellenmesi.
- Dizgi tamamlandığında son durumun kontrol edilmesi.

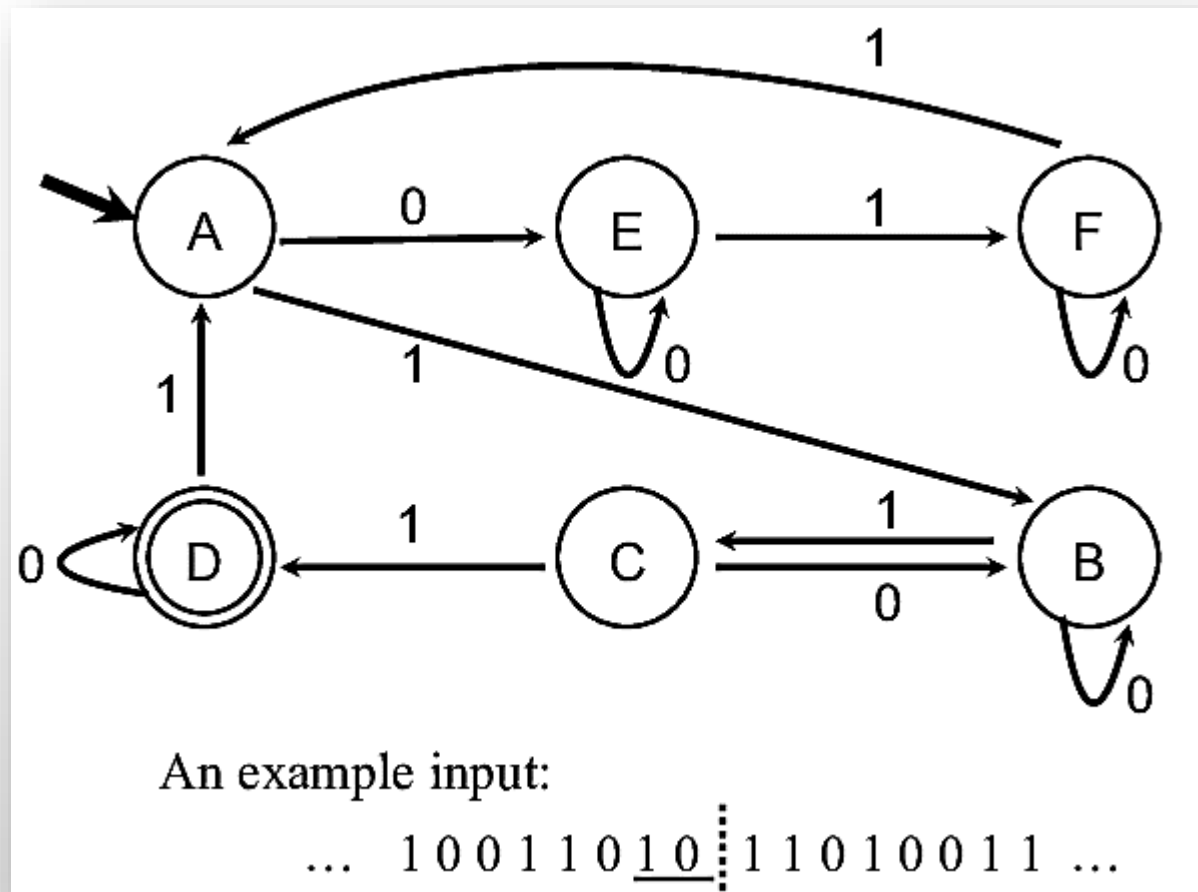

Sonlu Durum Makineleri

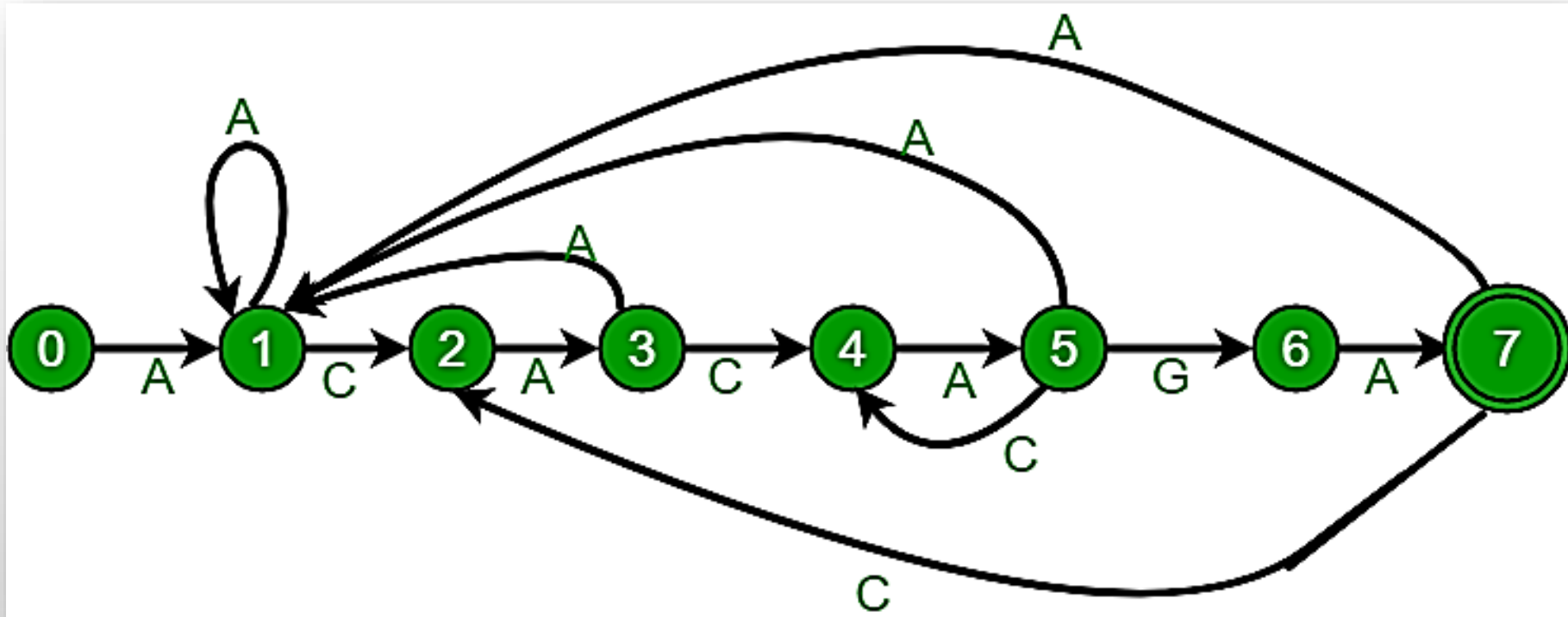

Sonlu Durum Makineleri

Sonlu Durum Makineleri

SON